

Regelverk for skolefritidsordningen (SFO)

Her har vi samlet aktuelt regelverk for SFO.

VEILEDNING SIST ENDRET: 09.06.2021

Innhold

Innledning

Innholdet i skolefritidsordningen

Kommunens plikter

Friskoler/frittstående skoler

Tilbud om skolefritidsordning

Vedtekter for skolefritidsordningen

Eierforhold og opptaksmyndighet

Opptakskriterier, opptaksperiode og oppsigelse av skolefritidsplassen

Finansiering av skolefritidsordningen

Barns rett til medvirkning

Leke- og oppholdsareal

Inne- og utemiljø i skolefritidsordningen

Sikkerheten i skolefritidsordningen

Bemanning og ledelse

Politiattest

Barn med særskilte behov i skolefritidsordningen

Legemiddelhåndtering i skolefritidsordningen

Skyss til skolefritidsordningen

Leksehjelp

Musikk- og kulturskoletilbud

Enkeltvedtak knyttet til skolefritidsordningen

Veiledning og tilsyn med skolefritidsordningen

Innledning

Skolefritidsordningen er regulert i opplæringsloven § 13-7:

"§ 13-7. Skolefritidsordninga

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna.

Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

Skolefritidsordninga skal ha vedtekter om

- a. eigarforhold
- b. kven som er opptaksmyndigheit
- c. opptakskriterium
- d. opptaksperiode og oppseiing av skolefritidsplassen
- e. foreldrebetaling
- f. leike- og opphaldsareal
- g. dagleg opphaldstid og årleg opningstid
- h. bemanning og leiing

Når skolefritidsordninga er knytt til skolar, skal rektor til vanleg vere leiar. Departementet kan gjere unntak frå kravet.

Kommunen kan krevje utgiftene til skolefritidsordninga dekte gjennom eigenbetaling frå foreldra.

For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9.

Kommunen kan nytte andre til å oppfylle plikta til å ha eit tilbod om skolefritidsordning, dersom dei elles oppfyller vilkåra i denne paragrafen. Kommunen fører tilsyn med private skolefritidsordningar.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om skolefritidsordninga.”

Kommunen er bundet av de minimumskravene som fremgår av bestemmelsene i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven som gjelder for skolefritidsordningen. Innholdet og utformingen må være i samsvar med disse bestemmelsene, men innenfor disse rammene kan kommunen utforme skolefritidsordningen ut fra lokale forhold, ønsker og behov.

Det er vedtatt forskrift om rammeplan for SFO etter § 13-7 siste ledd, forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen.

Skolefritidsordningen er ikke en del av grunnskoleopplæringen og skal være et frivillig tilbud.

Bare noen få av opplæringslovens regler gjelder for skolefritidsordningen. Foruten § 13-7 gjelder bestemmelsene om statlig tilsyn i § 14-1, § 15-1 om forvaltningslovens anvendelse, kapittel 9 A om elevenes skolemiljø, § 10-9 første og fjerde ledd, § 11-1 første ledd og kapittel 12 i forskrift til opplæringsloven.

Innholdet i skolefritidsordningen

Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Det skal tas utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Skolefritidsordningen skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemmede barn skal gis gode utviklingsmuligheter.

Leksehjelp og musikk- og kulturskoletilbud kan legges til skolefritidsordningen. Begge tilbudene omtales nærmere nedenfor.

Opplæringsloven § 13-7 andre ledd

Kommunens plikter

Kommunen skal ha et tilbud om skolefritidsordning, men opplæringsloven gir ikke elevene rett til plass i skolefritidsordning, heller ikke for barn med særskilte behov. Omfanget av kommunens plikter er svært begrenset. Kommunen er ikke forpliktet til å opprette et bestemt antall plasser eller å gi tilbud til ved mer enn én av skolene i kommunen. Kommunen kan benytte andre til å oppfylle kommunens plikt til å gi tilbud om skolefritidsordning. Kommunens plikt er også oppfylt selv om det bare er private skolefritidsordninger i kommunen.

Opplæringsloven § 13-7 første ledd

Friskoler/frittstående skoler

Friskoler kan drive skolefritidsordning som er knyttet til skolen, men har ingen plikt til det.

Tilbud om skolefritidsordning

Alle kommuner skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid. Tilbudet skal gjelde for barn på 1.-4. trinn og for barn med særskilte behov på 1.-7. trinn.

Vedtekter for skolefritidsordningen

Vedtektene for skolefritidsordningen fastsettes av kommunen for offentlige skolefritidsordninger og av eier for private skolefritidsordninger. Vedtektene skal gi foreldrene informasjon som gir mulighet for å vurdere innhold og kvalitet i forhold til pris. De skal også sikre at forholdene ikke forandrer seg underveis i et skoleår, som for eksempel at gruppestørrelsen blir utvidet ubegrenset. Siden vedtektene fastsettes lokalt, har foreldrene i tillegg mulighet til å påvirke hvordan disse skal se ut gjennom lokaldemokratiet.

I merknadene til bestemmelsene Ot.prp.nr. 60 (1997-98) er det uttalt følgende vedrørende vedtekter:

”Vedtektene skal gi foreldrene informasjon som gir mulighet for å vurdere innhold og kvalitet i forhold til pris. De skal også sikre at forholdene ikke forandrer seg underveis i et skoleår ved at f. eks. gruppestørrelsen blir utvidet ubegrenset. Departementet viser til at det er av stor betydning for foreldre at det finnes vedtekter som setter rammer for skolefritidsordningen på en slik måte at det gjør virksomheten forutsigbar. Ved at vedtektene fastsettes lokalt, har foreldrene i tillegg mulighet til å påvirke hvordan disse skal se ut gjennom lokaldemokratiet.”

Vedtektene skal regulere:

- a. eierforhold
- b. hvem som er opptaksmyndighet
- c. opptakskriterium
- d. opptaksperiode og oppsigelse av skolefritidsplassen

- e. foreldrebetaling
- f. leke- og oppholdsareal
- g. daglig oppholdstid og årlig åpningstid
- h. bemanning og ledelse

Vedtektene er forskrifter

Kunnskapsdepartementet har sagt at vedtekter for kommunale SFO-tilbud er å regne som forskrifter. Dette betyr at forvaltningslovens regler for forskrifter må følges når vedtektene skal fastsettes.

Det har de svart i en tolkningsuttalelse i november 2015.

Eierforhold og opptaksmyndighet

Det må fremgå av vedtektene hvem som er eier av skolefritidsordningen. Kommunen kan bruke private aktører for å oppfylle plikten til å ha et skolefritidstilbud. Det må da gå fram av vedtektene hvem som eier og hvem som er opptaksmyndighet.

Opplæringsloven § 13-7 syvende ledd

Opptakskriterier, opptaksperiode og oppsigelse av skolefritidsplassen

Opptakskriterier

Inntak av barn til skolefritidsordning må baseres på kriterier gitt i vedtektene. Dette gjelder også barn med særskilte behov. Det kan være slik at flere barn enn det er plass til oppfyller inntakskriteriene. Kommunen må da prioritere mellom barna. Prioriteringen mellom barna som oppfyller inntakskriteriene kan skje på flere måter, blant annet ved loddtrekning. Det som er viktig er at vedtektene forklarer hvordan prioriteringen gjøres.

Opptaksperiode, daglig oppholdstid og årlig åpningstid

Plikten til å ha skolefritidsordning gjelder bare i skoleåret. Kommunen er ikke forpliktet til å gi

tilbud om skolefritidsordning i skolens ferier. Mange kommuner har tilbud om skolefritidsordning også i skoleferiene, og det er ønskelig at kommunene legger til rette for et slikt tilbud ut fra kommunale behov.

Plikten gjelder også bare før og etter skoletid, og omfatter ikke lignende ordninger midt i skoledagen. Kommunens forpliktelse rekker ikke lenger enn etterspørselen. Dersom ingen for eksempel ønsker skolefritidsordning før skoletid, kan kommunen begrense tilbudet til etter skoletid.

Det må også gå fram av vedtektene hva som er den daglige oppholdstiden i skolefritidsordningen.

Oppsigelse

Opplæringsloven krever at vedtektene skal ha bestemmelser om oppsigelse av skolefritidsplassen. Innholdet i slike oppsigelsesbestemmelser er likevel ikke nærmere regulert/omtalt verken i opplæringsloven med forskrifter eller i forarbeidene. Når det gjelder oppsigelse av skolefritidsplassen, har Forbrukerombudet laget retningslinjer om maksimalt to måneders oppsigelsestid i skolefritidsordningen.

Kontrakten mellom foreldrene og kommunen er et privatrettslig forhold som det ikke ligger til statsforvalterne å vurdere rimeligheten av. Dette innebærer at statsforvalterne kan vise til retningslinjene som Forbrukerombudet har utarbeidet og anmode kommunene om å ta hensyn til dette når de utarbeider vedtektene, herunder oppsigelsesfrister.

Finansiering av skolefritidsordningen

Ifølge denne bestemmelsen kan kommunen kreve at utgiftene til skolefritidsordningen dekkes gjennom foreldrebetalingen. Egenbetalingen er begrenset til å dekke kommunens utgifter.

Det er kostnadsbegrepet som skal legges til grunn når utgiftsbegrepet skal tolkes. Dette er den samme tolkning som legges til grunn innenfor andre kommunale sektorer som opererer med egenbetaling for offentlige tjenester, for eksempel innenfor vann- og avløp.

Opplæringsloven § 13-7 femte ledd

Barns rett til medvirkning

Barnekonvensjonen artikkel 12 gir barnet rett til å si sin mening og bli hørt. Art. 12 skal fremme barnets beste og barnets beste skal normalt ikke begrense retten til å bli hørt. I opplæringsloven 9 A-8 er elevdeltagelse i forhold til skolemiljøarbeidet regulert. Der står det blant annet at elevene skal engasjeres i planlegging og gjennomføring av det systematiske arbeidet for helse, miljø og sikkerhet ved skolen. Bestemmelsen gjelder også for skolefritidsordningen.

Leke- og oppholdsareal

Det er ikke fastsatt noen normer for areal, men lokaler som brukes til skolefritidsordningen, skal være tilpasset den aktiviteten som drives. Leke- og oppholdsareal skal fremgå av vedtektene for skolefritidsordningen.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Inne- og utemiljø i skolefritidsordningen

Bestemmelsene i kapittel 9 A i opplæringsloven gjelder også for skolefritidsordningen, jf. § 9A-1. Etter § 9A-2 har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det betyr at miljøet skal bidra positivt til elevens helse, trivsel og læring..

Opplæringsloven kapittel 9 A

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Rundskriv Udir 3-2017: Skolemiljø

Sikkerheten i skolefritidsordningen

Skolefritidsordningen er ansvarlig for elevenes sikkerhet. Tilsynet må i praksis være forsvarlig i forhold til risikoen for at skade eller ulykke kan skje.

Forskrift til opplæringsloven kapittel 12 jf. forskrift til opplæringsloven § 12-1 bokstav e jf. § 12-1 bokstav a.

Bemanning og ledelse

Bemanning

I forarbeidene til bestemmelsen (Ot.prp.nr. 60 (1997-1998)) skrev departementet blant annet følgende om bemanning;

”Departementet har vurdert om det skal lovfestes nasjonale normer for bemanning i skolefritidsordningen. Et argument for å lovfeste nasjonale normer for bemanningen i skolefritidsordningen er sammenhengen mellom bemanningsnormer og kvaliteten på skolefritidstilbudet. Nasjonale normer for bemanning kan være med på å sikre lik kvalitet på skolefritidstilbudet i kommunene.

Departementet vil likevel peke på at nasjonale normer for bemanning ofte er vanskelige å forene med lokale forhold. Behovet for bemanning vil være avhengig av hva slags aktiviteter som tilbys og alderssammensetningen, hvor mange barn som deltar, daglig oppholdstid og antall barn med særlige behov. Departementet vil videre peke på at når kommunene er tillagt ansvar for innholdet i skolefritidsordningen, vil det være naturlig at kommunen også får ansvar for å tilsette et personale som samlet kan gi et godt tilbud i samsvar med målsettingen med skolefritidsordningen. Ved at ordningen også skal finansieres gjennom foreldrebetaling, vil krav om bemanning også kunne medføre at størrelsen på foreldrebetalingen øker.

På denne bakgrunn fremmer departementet ikke forslag om normer for bemanning i skolefritidsordningen. Bemanningen av skolefritidsordningen skal avgjøres kommunalt ut fra lokale forhold og behov. Videre skal størrelsen på bemanningen være en del av vedtektene. Etter dette blir det kommunenes ansvar å tilsette et personale som samlet sett kan gi barna et godt tilbud i samsvar med målsettingen for skolefritidsordningen.”

Som det fremgår av forarbeidene fremmet ikke departementet normer for bemanning. Bemanningen skal avgjøres ut fra lokale forhold og behov. Det er kommunens ansvar å

tilsette et personale som samlet sett kan gi barna et tilfredsstillende tilbud i samsvar med målsetningene for skolefritidsordningen.

Opplæringsloven § 13-7 tredje ledd

Ledelse

Rektor skal være leder for skolefritidsordninger som er organisert i tilknytning til skolen. Rektor kan delegere myndighet til en særskilt leder for skolefritidsordningen. Dette fratar likevel ikke rektor ansvaret for skolefritidsordningen og rektor har instruksjonsmyndighet overfor lederen for skolefritidsordningen.

Kravet om rektor som leder gjelder ikke når private skolefritidsordninger leier lokaler ved offentlige grunnskoler.

Departementet kan gjøre unntak fra kravet om rektor som leder for SFO. Departementets myndighet er delegert fra Utdanningsdirektoratet til statsforvalterne. Dette betyr at dersom en kommune vil gjøre unntak fra kravet om at rektor skal være leder av SFO må kommunen søke statsforvalteren om tillatelse.

Opplæringsloven § 13-7 fjerde ledd andre punktum.

Politiattest

Alle som skal tilsettes i skolefritidsordningen, må legge fram politiattest som viser om han eller hun er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Personer som er dømt for slike overgrep, kan ikke bli tilsatt i skolefritidsordningen.

Opplæringsloven § 13-7 sjetten ledd, jf. § 10-9 første og tredje ledd og forskrift til opplæringsloven kapittel 15.

Barn med særskilte behov i skolefritidsordningen

Kommunen plikter å ha et tilbud om skolefritidsordning også til barn med særskilte behov.

Barn med særskilte behov har ikke rett til spesialundervisning i skolefritidsordning fordi skolefritidsordning ikke er en del av grunnskoleopplæringen og kapittel 5 i opplæringsloven gjelder bare for grunnskoleopplæring.

PP-tjenesten er ikke sakkyndig instans i forhold til skolefritidsordningen. Foresatte kan ikke kreve at hverken PP-tjenestens eller andre instansers anbefalinger vektlegges når kommunen skal vurdere behovet for skolefritidsordning. Direktoratet vil likevel oppfordre kommunen til å lytte til råd og vurderinger fra ulike instanser som kjenner barnet og som kan ha nyttig informasjon om barnets fungering og behov.

Det er til dels ulike regler som gjelder for henholdsvis grunnskolen og skolefritidsordningen. Det betyr at det enkelte barns behov for bl.a. tilsyn kan være ulikt i skole og skolefritidsordning. I skolefritidsordningen vil behovet for blant annet bemanning være avhengig av hva slags aktiviteter som tilbys og alderssammensetningen, hvor mange barn som deltar, daglig oppholdstid og antall barn med særlige behov.

Legemiddelhåndtering i skolefritidsordningen

Ansvar for å sørge for hjelp til legemiddelhåndtering i barnehager, skoler og skolefritidsordninger er i dag ikke uttrykkelig regulert verken i helselovgivningen, barnehagelovgivningen eller opplæringslovgivning. Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet redegjør i rundskriv I-5/2008 Håndtering av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning for hvordan dagens regelverk er å forstå.

Kommunen kan kreve alle sine utgifter til skolefritidsordningen dekket av foreldrene. I praksis finansierer kommunen en vesentlig del av tilbudet og stiller til rådighet andre ressurser. I opplæringsloven stilles det visse krav til innholdet i skolefritidsordningen. Blant annet skal skolefritidsordningen gi barna "omsorg og tilsyn", jf. § 13-7 annet ledd.

For at et barn som har behov for hjelp til å ta legemidler, skal kunne benytte seg av tilbudet, er det innfortolket som en del av kommunens overordnede ansvar for skolefritidsordningen å sørge for slik hjelp når barnet oppholder seg i skolefritidsordningen.

Et tilsvarende ansvar kan ikke legges til styret ved private skoler som har tilbud om

skolefritidsordning. Private skoler plikter ikke å ha et skolefritidstilbud til sine elever og mottar ikke offentlig støtte til drift av skolefritidsordning.

Rundskriv I-5/2008 Håndtering av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning.

Skyss til skolefritidsordningen

Barn som har plass i skolefritidsordningen og som på grunn av funksjonshemming eller midlertidig skade eller sykdom har behov for skyss, har rett til skyss til og fra skolefritidsordningen. Retten gjelder uavhengig av avstanden mellom hjemmet og skolefritidsordningen. Retten gjelder ikke i skoleferiene.

Funksjonsfriske barn har ikke rett til skyss til og fra skolefritidsordningen. Dette gjelder selv om barnet har rett til skyss til og fra skolen. Det framgår av Ot.prp.nr.60 (1997-1998) side 5 at: «Etter dagens regelverk har barna ikke rett til skyss til og fra skolefritidsordningen. Det er i dag opp til kommunen og fylkeskommunen om det blir lagt til rette for at barna som deltar på skolefritidstilbudet, gis tilbud innen skoleskyssordningen.».

Av loven fremgår ikke vilkår om at retten til skyss til og fra skolen må benyttes alle dager eller faste og bestemte ukedager. Det innebærer etter direktoratets mening at elever som oppfyller lovens vilkår, har rett til skyss de dagene de ikke deltar i skolefritidsordningen. At elever noen dager deltar i skolefritidsordningen og andre dager ønsker skyss, kan vi ikke se at endrer det faktum at elever har rett til skyss når de ikke deltar i skolefritidsordningen, dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Vi kan heller ikke se at retten kan begrenses av at eleven ønsker skyss på dager som ikke er faste og bestemte. I tillegg er det slik at elevene ikke har plikt til å benytte skolefritidsordningen de dagene vedkommende har blitt innvilget.

Opplæringsloven kapittel 7

Leksehjelp

Alle elever på grunnskolen har rett til leksehjelp og kommunen har en tilsvarende plikt. Det totale antallet timer som skal fordeles på 1.-10. trinn, er åtte timer per uke. Kommunen avgjør hvordan leksehjelpen bør organiseres innenfor rammene av opplæringsloven. En del av den kommunale handlefriheten består i å avgjøre hvem som skal tilby leksehjelpen og hvordan den skal organiseres. Det er adgang til å organisere leksehjelpen som en del av

skolefritidsordningen.

Det understrekes at elevenes rett til åtte timers gratis leksehjelp gjelder uavhengig av hvordan kommunen organiserer leksehjelpen. Dersom leksehjelpen er en del av skolefritidsordningen, må foreldrebetalingen reduseres for å tilfredsstille kravet til at tilbudet om leksehjelp skal være gratis. Dersom kommunen i regi av skolefritidsordningen tilbyr flere timer med leksehjelp enn det som følger av opplæringsloven, kan kommunen ta betalt for disse timene av foreldrene som en del av foreldrebetalingen.

Også leksehjelp i privateid skolefritidsordning skal være gratis. Her må kommunen betale eventuell egenandel.

Opplæringsloven § 13-7a.

Forskrift til opplæringsloven kapittel 1A

Musikk- og kulturskoletilbud

Alle kommuner skal alene eller sammen med andre kommuner ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge.

Opplæringsloven § 13-6.

Enkeltvedtak knyttet til skolefritidsordningen

Søknader om kommunal skolefritids plass må behandles etter vanlige forvaltningsrettslige regler, som blant annet beskytter mot usaklig forskjellsbehandling. Tildeling av plass, avslag på søknad om plass og oppsigelse av plass er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Avhengig av hvordan vedtektene og enkeltvedtak om inntak er formulert, vil også forvaltningsloven § 35 om omgjøring av vedtak uten klage kunne komme til anvendelse.

For enkeltvedtak gjelder regler om saksbehandling og klage i forvaltningsloven kapittel IV-VI. Enkeltvedtaket er individuelt og skal blant annet inneholde: hva det fattes vedtak om, vedtakets varighet, klageadgang, klagefrist, klageinstans mv. Hvem som er klageinstans for

enkeltvedtak om å nekte inntak til skolefritidsordningen følger de vanlige reglene i forvaltningslovens § 28 andre ledd.

Her finner du en mal for enkeltvedtak.

Veiledning og tilsyn med skolefritidsordningen

Statsforvalterne har ansvar for veiledning etter opplæringsloven § 14-1 første ledd, og skal utøve tilsyn etter opplæringsloven § 14-1 annet ledd. Etter § 14-1 tredje ledd har statsforvalterne myndighet til å gi pålegg om å rette forhold som er i strid med opplæringsloven med forskrifter. Både veiledning, tilsyn og pålegg gjelder forhold knyttet til opplæringsloven; herunder forvaltningsrettslige forhold. Det er ikke anledning til å gi pålegg utover det som opplæringsloven med forskrifter krever. Påleggshjemmelen gjelder heller ikke brudd på andre lover eller forskrifter.

Opplæringsloven § 13-7 syvende ledd